

USVOJENI REFORMSKI ZAKONI U OBLASTI INOVACIJA I TEHNOLOŠKOG
RAZVOJA OTVARAJU VRATA STRANIM INVESTITORIMADAMJANOVIĆ: CRNA
GORA ĆE POSTATI
NOVA ESTONIJA

Foto: Saša Matić

IT KOMPANIJA UČESTVUJU SA
2,5 ODSTO U UKUPNOM IZVO-
ZU CRNE GORE

“IT SEKTOR ZAHTIJEVA TEHNOLOGIJE, A TEHNOLOGIJE SE SVAKODNEVNO MIJENJAJU I MI KAO CRNA GORA NE MOŽEMO BITI KONKURENTNI VELIKIM ZEMLJAMA, JER ONE IMAJU POSEBNE CENTRE KOJI RAZVIJAJU OVU TEHNOLOGIJU. ALI, CRNA GORA MOŽE BITI KONKURENTNA U TZV. INOVATIVNIM NIŠAMA NA TRŽIŠTU, U SPECIFIČNIM DJELOVIMA NA TRŽIŠTU GDJE NEDOSTAJE RJEŠENJE I ONO ŠTO MOŽEMO DA ISKORISTIMO JESTE I STRATEGIJA PAMETNE SPECIJALIZACIJE, JER IMAMO JAKE TRADICIONALNE GRANE ENERGETIKU, TURIZAM I POLJOPRIVREDU, A SA DRUGE STRANE IMAMO SJAJAN POTENCIJAL NAŠIH LJUDI”, SMATRA MINISTARKA

strane imamo sjajan potencijal naših ljudi”, smatra ministarka.

U činjenici da su danas globalno potrebe za digitalnim rješenjima mnogo veće nego ponude, ona vidi šansu i za Crnu Goru i za crnogorske kompanije.

“Zaista se radujem ovim zakonima, jer na ovaj način ćemo učiniti ono što je bilo veliki problem Crne Gore - zadržaćemo naše najpametnije ljude u Crnoj Gori, smanjićemo odliv talenata, više nema potrebe da se naši startapovi registruju u drugim državama, jer sada imamo taj podsticajna ambient i ono što svi moramo da radimo jeste da otklonimo i druge barijere koje postoje u našem sistemu i da učinimo da CG bude potpuno digitalizovana”, zaključila je ministarka Damjanović.

Jurovicki: Zakoni donijeti
u najboljem trenutku

Razvoj IT sektora esencijalan je za Crnu Goru, jer je mala zemlja koja može jako brzo da razvija svoj IT ekosistem i pregršt digitalnih servisa koji je mogu lansirati kao inovativnu zemlju u ovom dijelu Evrope, smatra Anton Jurovicki iz ad-tech kompanije Coinis d.o.o., čije je jezgro poslovanja zasnovano na kreiranju vrhunske i moderne tehnologije za prikazivanje i praćenje oglasa na internetu.

“IT sektor je izuzetno inovativan sam po sebi i jako se brzo razvija, stoga je neophodno posvetiti mu pažnju koju zaslužuje. Uvođenje novog zakona je izuzetno značajno i predstavlja veliki iskorak u percepciji IT industrije ili industrije digitalnih usluga i vjerujem da se dešava u najboljem trenutku — tajming je krucijalan za njegov uspjeh. Za nas je konkretno značajan, jer možemo veći dio svojih poslovnih aktivnosti obavljati iz Crne Gore, a ne iz inostranstva, a za to imati određene povolnosti koje su značajne i za državu i društvo”, kazao je Jurovicki za Dnevne novine.

Donošenjem ovih zakona rad njegove kompanije će biti u velikoj mjeri olakšan jer će se, kako je rekao, novim zakonima edukovati cjelokupan sistem države.

“To će dodatno stimulirati inovativnost i digitalizaciju u različitim sektorima. Ovaj će zakon pomoći kreiranju neophodnog IT kadra koji nam svima nedostaje. Mi kao kompanija kreirali smo besplatnu IT akademiju Developers-Lab.me u cilju edukacije i zapošljavanja ljudi, a sada kada država daje podsticaj kao i pažnju našem sektoru, ubijeđen sam da će se sve mnogo brže razvijati. Cilj zakona jeste stimulisanje inovativnih aktivnosti sa tendencijom da se poveća izvoz IT ili digitalnih usluga na globalno tržište. Ovo će ojačati lokalnu zajednicu, jer sam siguran da će ovaj zakon privući i neke strane kompanije koje će izabrati baš Crnu Goru da obavljaju svoje aktivnosti

“Sada kako se radi aktivno na poboljšanju uslova za IT i uvode se savremeni načini plaćanja, vjerujemo da će to definitivno pogurati IT zajednicu, sve kreativne pojedince, a i kompanije da se bave globalnim poslovima upravo iz Crne Gore”, istakao je Jurovicki.

Foto: Iva Mandić

✉ Jelena Vađen Đurišić

Usvajanjem Zakona o inovacionoj djelatnosti i Zakona o podsticajnim mjerama za razvoj istraživanja i inovacija u parlamentu otvaraju se nove mogućnosti za povećanje inostranih investicija u Crnoj Gori, kazala je Dnevnim novinama ministarka nauke dr Sanja Damjanović ističući da oni čine našu zemlju atraktivnom destinacijom za tehnološko preduzetništvo i testiranje novih tehnologija. Da je uvođenje novih zakona izuzetno značajno i da predstavlja veliki iskorak za nas saglasan je i Anton Jurovicki iz ad-tech kompanije Coinis d.o.o.

Skupština Crne Gore izglasala je krajem jula dva reformska zakona u oblasti inovacija i tehnološkog razvoja koji predstavljaju bazičnu mjeru za jačanje IT privrede i funkcionisanje nacionalnog inovativnog ekosistema i omogućavaju širok spektar olakšica i podsticaja koji jednako važe za domaće i međunarodne kompanije.

Očekivani efekti novog zakonodavnog okvira, ocijenila je za Dnevne novine ministarka nauke dr Sanja Damjanović, rezultirajući povećanjem broja startapova sa izvoznim potencijalom kao i broja zaposlenih u tehnološkom sektoru, ali i znatno većim ulaga-

njem u inovativnu privredu što dalje vodi povećanju konkurentnosti i rasta ekonomije i smanjenju odliva talenata.

“Vlada podržava razvoj inovativne privrede, a jasno je da su ključni katalizatori ovdje IT sektor i digitalizacija. Ono što je naš cilj jeste da IT sektor postane ključna industrijska grana u Crnoj Gori, ali takođe i da pomogne da se naše jake tradicionalne grane privrede a to su energetika, turizam i poljoprivreda tehnološki osnaže”, naglasila je Damjanović.

Vlada je i do sada ulagala u ovaj sektor iako je, kaže, bila svjesna da još nema funkcionalni nacionalni inovacioni ekosistem.

“Često koristimo Estoniju kao primjer zemlje koja je potpuno digitalizovana, ali ono što je nama nedostajalo je bio podsticajni zakonodavni okvir. Raduje me da je Skupština jednoglasno usvojila naša dva sjajna razvojna zakona. Sada Crna Gora otvara mogućnosti da bude nova Estonija, jer ova dva zakona nude niz podsticaja i olakšica za ovaj sektor, jer je to zaista jedna velika potreba i postoji u svim razvijenim zemljama”, istakla je Damjanović dodajući da smo bili praktično rijetka zemlja koja nije uredila sistem na ovaj način.

VELIKI BROJ OLAKŠICA I PODSTICAJA

Novi zakoni, naglašava, propisuju veliki broj olakšica i podsticaja.

“Olakšan će biti početak poslovanja, jer će naši startapovi biti oslobođeni poreza do pet godina od osnivanja, biće olakšano i zapošljavanje u inovacionoj djelatnosti jer je propisano znatno umanjeње poreza i doprinosa, do 50 odsto, i na ovaj način mi dostižemo nivo Estonije. Nova sjajna mjera je i oslobađanje poreza na dobit od 100 odsto za reinvestiranje u inovativne djelatnosti ili investiranje u startapove i

“Nova sjajna mjera je i oslobađanje poreza na dobit od 100 odsto za reinvestiranje u inovativne djelatnosti ili investiranje u startapove i praktično ovu mjeru niko nema u Evropi, što ukazuje da je ovaj naš zakon originalan, nije copy-paste i usklađen je sa našom poslovnom zajednicom”, naglasila je Damjanović.

praktično ovu mjeru niko nema u Evropi, što ukazuje da je ovaj naš zakon originalan, nije copy-paste i usklađen je sa našom poslovnom zajednicom”, naglasila je Damjanović.

Ova olakšica nudi da, kako je objasnila, na primjer Elektroprivreda može da uloži u laboratoriju na Elektrotehničkom fakulteta ili da neke kompanije budu oslobođene poreza na dobit na način što će da reinvestiraju ili investiraju u druge projekte koji imaju taj veliki potencijal.

Na pitanje da li Crna Gora zaista ima šansu da bude konkurentna na globalnom tržištu ministarka Damjanović odgovara da ima, jer polaze od aktuelne situacije gdje sada u Crnoj Gori imamo 500 IT kompanija, a značajan procenat su inovativne kompanije koje su usmjerene upravo prema globalnom tržištu.

“Imamo podatak da samo šest IT kompanija učestvuju sa 2,5 odsto u ukupnom izvozu Crne Gore i to su sve mladi ljudi. Sada je ispred nas jedna nova Crna Gora, jedna nova energija, jer ćemo mi zahvaljujući ovim zakonima postići da broj startapova i inovativnih kompanija bude znatno veći u Crnoj Gori, da se povećava izvoz, kao i broj izvoznorijetkanih usluga. Takođe, svi ovi zakoni su jednaki za domaće,

ali i strane kompanije i mi očekujemo da ćemo sada biti atraktivni za strane investicije i strane startapove za takozvane digitalne nomade”, kazala je Damjanović.

PREDNOST I CRNOGORSKA KLIMA

Prednost Crne Gore sada kada imamo jak sistem, kao i druge zemlje, vidi u našoj poziciji, odnosno našoj klimi i atraktivnim uslovima za život i rad.

“To je ono što je jako bitno - zakonodavni okvir pogodan za ovu tehnološku oblast i sa druge strane dobri uslovi za život i rad i zaista što mi sada imamo kao potencijal ispred sebe jeste da Crna Gora može da postane atraktivna destinacija za testiranje novih tehnologija. IT sektor zahtijeva tehnologije, a tehnologije se svakodnevno mijenjaju i mi kao Crna Gora ne možemo biti konkurentni velikim zemljama, jer one imaju posebne centre koji razvijaju ovu tehnologiju. Ali, Crna Gora može biti konkurentna u tzv. inovativnim nišama na tržištu, u specifičnim djelovima na tržištu gdje nedostaje rješenje i ono što možemo da iskoristimo jeste i strategija pametne specijalizacije, jer imamo jake tradicionalne grane energetiku, turizam i poljoprivredu, a sa druge

Trećim Vladinim paketom
definisane i konkretne mjere

Iako je raduje što je sada IT sektor dio trećeg paketa mjera Vlade i što su ovi podsticajni zakonodavni okviri bazične mjere, ministarka Damjanović je naglašava da su definisali i niz konkretnih mjera.

“Izdvojila bih mjeru kojom će se formirati tzv. strateški IT klaster koji je inicijativa naše inovativne privredne zajednice, a ne Vlade. Na ovaj način napravice se sinergija ovih inovativnih IT kompanija i povećanje se njihova šansa na globalnom tržištu, povećanje se šanse za izvoz i učešće na velikim krupnim projektima. Ova mjera takođe pruža i realizaciju tzv. IT akademije. Naime, sve ove kompanije već sada imaju svoje male IT akademije koje su zapravo specifični kursevi za bolju pripremu naših mladih ljudi da budu konkurentni na tržištu. Nama je sada cilj da se sve te male kompanije udruže u jednu veliku IT akademiju. Vlada želi da podrži ovu sjajnu inicijativu, jer na ovaj način ta akademija će biti otvorena i za srednjoškolce i mi ćemo na taj način usmjeravati naše mlade ljude prema ovom najperspektivnijem sektoru”, ocijenila je Damjanović.

Sa druge strane, dodaje, važna mjera je i uvođenje globalnog sistema online plaćanja. “I ovdje kao jak tim radimo

i imaćemo uskoro i tu mogućnost da Crna Gora ne bude jedna od rijetkih zemalja koja nema mogućnost efikasnog korišćenja online plaćanja, što je bila velika barijera za rad u biznisu. Jedna od mjera je i formiranje centra I-comerc, jer je i ova kovid situacija ukazala koliko je online biznis važan i mi želimo da pomognemo našim kompanijama mikro, malim i srednjim preduzećima da svi oni posluju online i da imaju tzv. online prodavnicu”, kazala je Damjanović.

“Izdvojimo pola miliona eura za podršku startapovima - da mladi ljudi od svoje ideje dođu do komercijalizacije. Jedna od mjera je i dovođenje stranih investicija, jer želimo da realizujemo jedan jak tehnološki centar i uveliko teku pregovori. Mislim da će to biti sjajna šansa za Crnu Goru, jer je riječ o kompaniji koja dolazi iz Silicijumske doline. Naravno, želimo da inovacije pomognu i javnom sektoru, ali digitalizacija Crne Gore ne treba da bude digitalizacija javnog sektora, već ono što mi hoćemo jeste da je digitalizacija bude cijela Crna Gora”, jasna je Damjanović.